

Hägerström och juridiken — en kommentar

Av professor emeritus ÅKE FRÄNDBERG

Med publikationen av Reidunn Lauréns artikel *Hägerström och juridiken* (SvJT 2010, s. 821–828) har SvJT presterat ett svårslagbart botten-napp. De sedvanliga schablonerna om Hägerströms påverkan på juristerna presenteras på ett sätt som möjligen skulle kunna accepteras hos en seminarieuppgift skriven av en jur.stud. Artikelns kvalitet ligger avsevärt under vad man kan förvänta sig i en seriös juridisk tidskrift.

Långt värre är dock den närmast härresande okunnighet om de mest elementära ting som präglar detta aktstycke. På s. 822 uttalas: ”När Hägerström presenterade sina tankar 1911 var naturrätten en allmänt omfattad övertygelse”. Detta är djupt missvisande. I hela Europa hade under 1800-talet den på viljeteorier baserade positivismen vunnit sådan framgång att naturrätten i flera läger ansågs som närmast avsmnad. (Det är ju också denna klassiska positivism som Hägerström med sådan kraft kritiserar.) På samma sida görs det förbluffande uttalandet att David Hume var naturrättsfilosof. I själva verket är Hume den förste att avfyra en förödande torped under vattenlinjen mot hela den rationalistiska naturrättsidén, som sedan den grekiska antiken varit ett livskraftigt inslag i den europeiska rättsuppfattningen. Denna fadäs är av samma dignitet som om någon skulle hävda att Marx var en monarkistisk konservativ.

Och än värre blir det. På s. 825 får vi till vår oförställda häpnad veta att Konrad Marc-Wogau och Anders Wedberg var rättsvetare och inte ”hade någon djupare filosofisk skolning” (!). Marc-Wogau var professor i teoretisk filosofi vid Uppsala universitet 1946–68 och en mycket framstående företrädare för sitt ämne (bl.a. med det banbrytande arbetet *Die Theorie der Sinnesdaten*, 1945). Wedberg, professor i teoretisk filosofi vid Stockholms högskola (sedermera universitet) 1949–76, var en internationellt känd filosof och bl.a. författare till en förnämlig filosofihistoria i tre band.

Detta är inte någon obetydlig liten felskrivning. Det är enorrör av samma klass som om någon i ett arbete om Karl Olivecrona skulle hävda att Per Olof Ekelöf och Per Olof Bolding var professorer i filosofi och inte hade någon djupare juridisk skolning. (För övrigt hade Ekelöf tagit tre betyg för Hägerström i sin fil.kand.examen.) Därför kommer det inte alls som en övrraskning när Laurén delger oss den historierevisionistiska sensationen (s. 827) att en rent socialdemokratisk regering bildades för första gången 1931 — den gängse föreställ-

ningen har väl tidigare varit att Branting bildade en sådan 1920 och att regeringen Hansson tillträdde 1932.

Hade SvJT velat ha en seriös artikel om Hägerström och den svenska juridiken saknas inte fackkunniga personer att vända sig till, såsom svenskarna Patricia Mindus och Max Lyles, vilka båda nyligen disputerat på Hägerström och är väl förtrogna med såväl hans rättsfilosofi som svensk juridik, samt professorn i allmän rättslära em. vid Stockholms universitet Jes Bjarup, vars avhandling också handlade om Hägerström.